

Nr 166.

Av herr **Bodin, Gunnar**, om utredning och förslag rörande ändrad fördelning av allmänna anslaget till hushållningssällskapen.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, sid. 74 (punkt 49), föreslås, att allmänt anslag till hushållningssällskapen skall utgå med samma reducerade belopp som innevarande budgetår eller 2,6 miljoner kronor att fördelas enligt enahanda bestämmelser som de i kungörelsen den 12 maj 1933 (nr 206) meddelade. Dessa bestämmelser innebära, att ett belopp av 2,5 miljoner kronor skall fördelas enligt de grunder, som stadgas i förordningen den 18 mars 1927 (nr 120) angående fördelning av allmänt anslag till hushållningssällskapen.

Enligt 1927 års förordning fastställas de särskilda hushållningssällskapens andelar av sagda anslag för tioårsperioder, därvid såsom första period beräknats åren 1925—1934. De grunder, varefter anslaget fördelas mellan de olika hushållningssällskapen, hava varit föremål för upprepade anmärkningar, och har bland andra Gotlands läns hushållningssällskap senast i underdånig skrivelse den 30 september 1933 gjort framställning, att Kungl. Maj:t måtte vid nu utgående tioårsperiod taga under överbärande frågan om ändrade grunder för fördelningen. Man hade under sådana förhållanden kunnat förvänta, att Kungl. Maj:t skulle framlägga förslag härom, innan anslagsfördelningen äger rum för en ny tioårsperiod.

I 1927 års förordning stadgas, att sedan ett grundbelopp av 10,000 kronor tillförts varje hushållningssällskap, återstoden av det allmänna anslaget skall fördelas mellan sällskapen med sex tiondelar efter den med jordbruk och fiske sysselsatta folkmängden inom hushållningssällskapsområdena, tre tiondelar efter den övriga folkmängden inom samma områden, dock att där stad har mera än 10,000 invånare, av överskjutande invånarantalet medräknas endast tjugu procent, och en tiondel efter arealen av sällskapens områden. För vissa mindre hushållningssällskap, särskilt för Gotlands läns, hava dessa fördelningsgrunder kommit att verka synnerligen ofördelaktigt och orättvist. Vad som särskilt bidrager till ett för små utpräglade jordbrukslän såsom Gotland ogynnsamt resultat är fördelningsgrunden "efter den övriga folkmängden". Då hushållningssällskapen praktiskt taget icke hava någon som helst verksamhet bland här avsedda folkgrupper, synes det icke rimligt, att dessa enligt grunderna för fördelningen skola tillföra sällskap, som råka hava stor stads- och industri-befolkning inom sitt område, avsevärda belopp till förfång för län, där jordbruket, som ju med anslaget skall stödjas, är den dominerande näringen.

Det är beklagligt, att anslagen till hushållningssällskapen skola behöva minskas i tider, då staten pålägger sällskapen ökat arbete och nya uppgifter

genom olika kris- och stödåtgärder till jordbrukets fromma. Den beskärning av anslaget till hushållningssällskapen, som i propositionen föreslås, synes dock i varje fall icke behöva lägga hinder i vägen för en ändring i fördelningsgrunderna för anslaget, tvärtom torde inknappningen nödvändiggöra en skyndsam ändring av dessa grunder, då givetvis de små, svaga och förut missgynnade sällskapen drabbas hårdast av nedskärningen.

Att finna bättre avvägda, rättvisare grunder för anslagets fördelning torde möjligen kräva närmare utredning av Kungl. Maj:t. Emellertid synes redan nu i avbidan på denna utredning en partiell reform kunna företagas, varigenom i någon mån rättvisare fördelning vinnes. Enklast torde detta kunna ske genom att det s. k. grundbeloppet till varje sällskap, vilket nu utgår med 10,000 kronor, höjes till 20,000 kronor. Detta grundbelopp är naturligtvis avsett att motsvara de förvaltningskostnader och andra utgifter, som påvåla varje sällskap, större som mindre oberoende av omfattningen av sällskapets verksamhet. Då dessa utgifter numera även för de minsta sällskapen torde uppgå till minst 20,000 kronor, synes en höjning av grundbeloppet till nämnda summa vara fullt berättigad. En dylik höjning skulle icke förrycka en senare ändring av övriga fördelningsgrunder.

Då enligt 1927 års förordning under år 1934 skola för en ny tioårsperiod fastställas de särskilda sällskapens andelar av anslaget, synes skäl i varje fall föreligga, att icke nu låsa fast fördelningen för någon längre tid.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till ändring av de i förordningen den 18 mars 1927 bestämda grunder angående fördelningen av allmänt anslag till hushållningssällskapen,

att riksdagen ville besluta, att den fördelning av anslaget för en tioårsperiod, som enligt förordningen skall göras år 1934, måtte avse endast tiden till dess riksdagen blir i tillfälle att pröva dylikt förslag, samt

att riksdagen ville bestämma, att det grundbelopp, som enligt berörda förordning skall tillföras varje hushållningssällskap, skall tillsvidare utgöra 20,000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1934.

Gunnar Bodin.